

bizonyos tekintetben rokon az elsővel, csakhogy itt egy szenvedélyes emberi életút és számos tapasztalat üzenetei olvashatók. A harmadik, a legterjedelmesebb ciklus, a *Szülőföldem, Dráva mente* (Rodna Podravina) a hazai táj és a falusi emberek szeretetéről árulkodik, akiktől a költő lélekben soha nem szakadt el. Nem ellentmondás ha hangsúlyozom, hogy Džuretin konstrukcióját tekintve kimondottan urbánus költő, aki a modern városi ember minden problémáját érzi és érezteti. Csakhogy, talán betegsége, talán más, rajta kívül álló okok következtében, urbánus ihletésű verseit az elidegenedés érzése hatja át. Így a szülőfaluhoz és környékéhez, az ottani emberekhez való ragaszkodás bizonyos fokig menekülés is, amely sok lírai melegséget árasztó versben szólal meg. *Az én csendes szerelmem* (Moja tiha ljubav) címen a feleségéhez szóló költemények kerültek egy ciklusba, míg a *Vágyakozások* (Čežnje) és a *Hangulatok* (Raspoloženja) című ciklusok leginkább borongós hangulatú, részben a kórházi ágyban keletkezett verseket tartalmaznak. A *Töredékek* (Iverje) címen a válogató a költő kéziratos hagyatékának nagyobb egységeibe ad töredékes bepillantást számunkra.

A tíz ívnyi válogatás jó áttekintést ad Josip Gujaš-Džuretin korán félbeszakadt életművéről, s csak üdvözölni lehet a vállalkozást, amely lehetővé tette, hogy ha a költő már nem is, legalább az olvasó könyv alakban kaphassa kézhez azokat a költeményeket, amelyek egy része korábban a magyarországi jugoszláv nemzetiségek hetilapjában, a *Narodne novine*-ben, a *Narodni kalendar* címen megjelenő naptárban, egy, a magyarországi szerb-horvát nyelven író költőket bemutató antológiában, valamint néhány jugoszláviai folyóiratban jelent meg, míg másik része csak kéziratos formában maradt fenn, s most olvasható első ízben nyomtatásban.

PREDRAG STEPANOVIĆ

A magyarországi délszlávok néprajza II.

ETNOGRAFIJA JUŽNIH SLAVENA U MADJARSKOJ II.

A sorozat második kötete — az elsőhöz hasonlóan — ízelítőt ad hazai horvát, szerb és szlovén lakosságunk sokszínű népi kultúrájából. Közismert, hogy a Magyarországon élő délszlávok nem képeznek egy homogén együttest, hanem olyan, egymástól eltérő etnikai és néprajzi csoportokból tevődnek össze, amelyek különböző korokban, s a Balkán félsziget különböző vidékeiről kerültek mai lakóhelyükre. *Sarosác* György a kötet bevezető tanulmányában e heterogén eredetű délszláv népeségnek éppen táji-történeti tagolódását mutatja be. A hazánkban élő szlovén lakosság népi kultúrájának különböző ágaira három tanulmány is figyelmet fordít. Vilko *Novak*, ljubljana professzor a Rába menti szlovénekkal foglalkozó néprajzi irodalommal ismerteti meg az olvasót. A legrégebb feljegyzés népületükről 1824-ből *Kossics* Józseftől származik, aki részletesen leírta a szlovének gazdasági, társadalmi és szellemi életét. Megfigyelései általánosságban vonatkoznak a magyarországi szlovénekre, de mivel Alsó- és Felsőszölnöknön élt, adatai túlnyomórészt e községekből valók. Ugyancsak a Rába menti szlovének hagyományvilágába nyújt bepillantást Niko *Kuret* szlovén kutató tanulmánya is. Népszokásaik közül a farsangi alakoskodás jellemző mozzanataira hívja fel a figyelmet. A farsangi alakoskodásban részt vevő legényeket valamikor *norcinak* (bolondoknak) nevezték, míg napjainkban a német eredetű *fášenki* és *fášenje* elnevezésük az általános, de Szakonyfaluban *makláušte* nevük is

ismeretes, ami arra utal, hogy valamikor nem farsang idején, hanem Miklós napján öltöztek maskarába. Az alakoskodók helyenként háztól házig járnak, másutt a falu közepén táncolnak, mókáznak. Egykori termékenységvarázsló szerepükre utal, hogy azért táncolnak, a répa vastagra, a len magasra nőjön. *Madáchy* Károly dolgozata egy valaha fontos szerepet játszott növényi kultúra: a hajdina vagy tatárka természetének és felhasználásának paraszti ismeretanyagáról közöl lényeges adatokat. Hangsúlyozza, hogy a szlovén községekben egyaránt ismerték és természetették az emberi táplálkozásra alkalmas és az állatok etetésére használatos hajdinát.

A magyarországi szerbek folklórájával és népszokásaival két dolgozat foglalkozik. *Grin* Igor tanulmánya a Békés és Csongrád megyei szerbek népdalainak alakulására hívja fel a figyelmet s egyúttal rámutat e folyamatban a jelentős befolyást gyakorló népi énekesek szerepére. *Marinov* Jelena a Csepel-szigeti Lórév szerb lakosságának családi ünnepei közül a lakodalmi szokásokat írja le.

Horvát lakosságunkról is olvashatunk a tanulmánykötetben. *Horváth* Iván a nyugat-magyarországi úgynevezett „ča” nyelvjárást beszélő horvát lakosság téli ünnepi szokásaival és hiedelmeivel ismerteti meg az érdeklődőt. *Báldy-Bellosics* Flóra sok évtizedes, fáradhatatlan gyűjtő és feldolgozó munkája eredményeként a kötet leggazdagabban illusztrált tanulmánya a hercegszántói sokác szöttesek világába vezet az olvasót. Csak sajnálni tudjuk, hogy nem színes nyomásban láthatók e dolgozat illusztrációi. Ugyancsak a hercegszántói sokácok keresztnév anyagának történeti változásairól ad áttekintést *Mándics* Zsivko, míg *Mándics* Mihály a csávolyi falumúzeum megalapításáról, összetételéről és fejlesztéséről, valamint az iskolai és iskolán kívüli oktatásban betöltött jelentős szerepéről ad szemléletes áttekintést. *Kovács* András a Pécssett megtelepedett, Kelet-Boszniából származó bosnyákok szőlőművelésének emlékeit tárja fel.

Az ismertetett tanulmánykötet annak a jelentős néprajzi vállalkozásnak a keretében jelent meg, amely nemzetiségeinket *anyanyelvükön* ismerteti meg hagyományos népi kultúrájuk alakulásával. Az Etnografija Južnih Slavena u Madjarskoj című sorozat a Magyar Néprajzi Társaság és a Magyarországi Délszlávok Demokratikus Szövetsége közös kiadványa. A gondos szerkesztés *Balassa* M. Iván és *Dékity* Márk munkáját dicséri.

KISS MÁRIA

Mihai Purdi meséi

POVEȘTILE LUI MIHAI PURDI

Jólesően halljuk ki a kötet szakszerű előszavából, *Kovács* Ágnes (a szövegben: *Ágnes Kovács*) soraiból az ország közösségének örömét, amellyel kijelenti: „*Alexandru Hoțopan* (tehát a feldolgozó) érdeme, hogy Mihai Purdi meséi nem veszítettek el csillogásukat, és immár, Vasile Gurzău mellett egy másik jeles román mese-mondóval is büszkélkedhetünk.”

Az öröm jogos: a nemzeti kisebbség eleven, termő kultúrája mindig büszkeség egy ország számára. És sok mindennél jobban világít rá az együttélés természetére, a közéletre, az államélet szellemére. Még ha azt akarta vagy kívánta volna is tőle valaki, Mihai Purdi akkor sem felejtí el nyelvét, kulturális hovatartozását. Hát még így, hogy lenini nemzetiségi politikánk serkentette emlékezetre.

Nos, e szép, fantáziás meséket, adomákat, anekdotákat egy Békés megyei, pusztá-